

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi

Bországos / Ripontlapja

1938. VI. 1. — XXVII. évf. 11. sz.

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vá-
lalatoknak, nagykereske-
dőknek és külföldre 1200,
magánosoknak 1000 lei.

Orvosi hírek: hasábon-
ként 50 lei. Gyászjelen-
tések: egész oldal 4000
lei, féloldal 2000 lei.

A sajtótörvény értelmében két mutatószám elfogadása
előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be,
vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hir-
detések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej
négyzetm.ként. Nyilttér rovatban 50 lej, szövetközi
részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely
közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények
vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: **ARAD,**
Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15-25

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix”, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon 16-39.

Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves

ARADI KÖZLÖNY

Fizessen elő az

ARAD-I KÖZLÖNY-RE

Hirdessen az

ARAD-I KÖZLÖNY-BEN

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta el-
lenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező
kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

Az a származás . . .

A társadalmi küzdelem leglovagiatlanabb eszközei közé tartozik azt kutatni, hogy az ellenfél milyen nemzetiségek, vallások és fajták összefonódásából származott. Ez a tudományosan meg nem alapozott fajkutatás mutat ugyan bizonyos külső testi és alkati sajátosságokat, de ezekből a race jelenségekből csak a tárgyilagosság teljes hiánya vonhat le következtetéseket az ember jellemére és egyéniségére.

Azok, akik valamely ország földjén születtek, álmaikat, vágyaikat és cselekedeteiket ennek a földnek rögéhez, sorához, küzdelmeihez és szenvedéseihez kötötték, akik minden képességeiket és eredményeiket a hazának ajánlották fel és sohasem törekedtek kibontakozni az anyaföld és a határok vonzóköréből, szinte

dermedten tekintenek a származástankutatás legujabb megnyilatkozásaira.

Ezek a polgárok szinte kábultan és megtépett idegekkel hallgatják az ifjuság szólamait, akiket fajkutató bölcsek arra tanítottak, hogy

az állampolgárság és községi illetőség ugyan benne foglaltatik a törvényekben, azonban ezeknek vallási és faji alapon kategorizálja az idevonatkozó kötelező ereje és oltalmazó palástja alá helyezkedett állampolgárait.

Azokat, akik az ember értékét és jelentőségét cselekvéseiből, törekvéseiből, alkotásai eredményeiből, nem pedig faji és származásbeli adottságaiból ítélik meg, ezt a származást kutató, gyakran hajszává élesedett eljárást — bárkivel szemben is gyakorolják — csak kárhoztatni tudjuk. Mert a nyugodt, higgadt, bölcs ember dolgozik és épít és ennek a becsületes életnormának a törvényben előirt időn keresztül állandó folytatásával megszerezte az állampolgárságot, a városi, illetve községi illetőséget és ezáltal jogot nyert a hazában való érvényesülésre, csak békéjéből, harmóniájából erőszakosan kizavart lelkiállapotban foglalkozhatik az ilyen, legfeljebb hiúságot legyezgető és bizonyos rangot és külsőséges dekoratív érvényesülést elősegítő vagy biztosító kérdésekkel. Ennek a törvényes álláspontnak szem előtt tartásával csak lesújtó bírálatot mondhatunk azokra az offenzívákra, amelyek a

politikai és világnézleti ellenfeleket nem az érvek fegyverével, a tudomány és erkölcs törvényeivel, hanem a származási tabellákkal akarják elintézni.

A világszerte fojtott, viharokat és indulatokat magában rejtő légkört csak rosszabbá és elviselhetetlenebbé teszik ezek a faj és származástkutató vizsgálódások, amelyek nem tudományos, antropológiai, néprajzi célokat szolgálnak, hanem hogy ugyanazon földön és érdekszférában élő emberek közé éket verjenek és szépségben, gyönyörűségben, jólétben

oly szegény sorsot még nehezebbé és sivárabbá tegyék. Ezeknek a származás után való hajszának egy kicsit olyan színezete van, mint a keserüségből és indulatokból felépített társadalmi forradalmaknak, amelyeknek az a jelszavuk, hogy az ellenfelet nem egyszerre széttiporni, hanem folytonos és szakadatlan inzultusok kinzásaival egész a végső kétségbeesésig gyötörni kell.

Ezt a taktikát azoknak a hatalmaknak és társadalmaknak, akik a proletárdiktatura gyűlöletében egyek és szolidárisak, követni nem szabad. Már pedig ember felett faji és származási alapon mondani ítéletet méltánytalan, jogtalan, érthetetlen és a krisztusi dogmák megtagadását jelenti.

Az ugynevezett zsidótörvények ezt nem támogatják sem céljában, sem törekvéseiben, sem tartalmában az állampolgárságot szabályozó jogszabályokkal szemben a fajelméletnek és a származáskutatásnak homályos, ködös ideológiáit.

Ezekben a törvényjavaslatokban a gazdasági és társadalmi kiegyensúlyozás fontossága a vezérszólam, amelyet bizonyos rétegeknek pozícióbeli hátraszorításával, illetve a pozíciók — a törvény indokolása szerint — arányosabb megosztásával törekszenek megvalósítani. Ezt a törekvést azonban vészesen félreérti az, aki azt hiszi, hogy a törvényhozás az állampolgárok származási és faji alapokra való új klasszifikálását tűzte ki feladatául és kodifikálni akarná azokat a jogokat, amelyek az állampolgárságot és községi illetőséget szabályozó, ma is egész területükben érvényben lévő törvényekben foglaltatnak.

Az se tévesszen meg senkit, hogy az állampolgársági és községi illetőségi bizonyítványok kiadása bürokratikus formaságok és nehézségek áthidalása után történhetik csak meg. Ez ugyanis csak közbiztonsági és közrendészeti, de nem az alaptörvényeket módosító, vagy gyengítő követelmények sorozata. Figyelembe kell ugyanis venni, hogy ezek az okmányok külföldi viszonylatokban is nélkülözhetetlenül fontosak, mert sajnos még ma is lezárt sorompók, a nemzetközi bizalmatlanság és a gazdasági és nemzeti elkülönülés korszakában élünk és minden megmozdulásunkhoz legitimációra van szükségünk.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza, Arad, Str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban; bársonyok, selymek és mo-
sóanyagokban. A hölgy- és férfiközönség kedveit bevásárlási helye.

A rideg takarékosági szellem megbénítja a gazdasági életet

Kiadtak nálunk egy hamis jelszót. Lépten nyomon találkozunk hivatalos és nem hivatalos formában a takarékoságra való buzdítás szavával. Takarékoság azonban, amely bizonyos irányban mindig szükséges, helytelen használattal igen végzetes hatáshoz vezethet. A takarékoság, ha szükséges tökélyre fejlesztés elő, ha terméketlen kiadásoktól tart vissza embereket és az államokat, végelemezésében igen üdvös dolog.

De ha a takarékoság a tőkék kivonásával jár, ha a takarékoság a fogyasztási válságot erősíti, ha állami kezeléssel a fogyasztóképes elemet csökkenti és pusztító munkanélküliséget idéz elő, akkor tulajdonképeni céljával és rendeltetésével merőbben ellenmondásba kerül.

A forgalom, a fogyasztás és sok mindenféle gazdasági tevékenység érdekében bizonyos irányban már nemcsak takarékoságot, hanem ellenkezőleg fogyasztási szenvedélyt kell prédikálni!

Különösen a módos elemtől joggal elvárni, hogy ne takarékoskodjék, hanem pénzt vagy hasznos üzemekbe fektesse, vagy pedig elvásárolja.

Most szükségletté vált nálunk a legradikálisabb állami takarékosági jelszava. Ennek a takarékoságnak egyik ága a tisztviselői státusz leépítésére törekszik.

Természetes, hogy a leépítés szükséges. A tultengő bürokratizmus ma tarthatatlan fényűzés.

Gazdasági nehézségek közé került államok már végrehajtották ezt a keserves operációt és Románia csak most nyúl hozzá a szörnyű elefantinizmusban szenvedő tisztviselői állományának lehordásához.

Ha ez a manipuláció az álláshalmazások, a színekurák, az értéktelen elemek eltávolítására szoritkozna, csak általános örömmel lehetne elfogadni. Ha ezzel kapcsolatosan a természetellenesen dotált nagy tisztviselői fizetések csökkentésénél kötne ki, akkor is riadó örömet kellene proklamálni.

De a tervbe vett leépítésnek politikai és szociális ferdültségei kezdenek feltűnedezni. A leépítés főként kisebbségi tisztviselők ellen is irányul, ami politikailag végzetes s a közgazdasági szempontjából felette hátrányos és ellentétben van a takarékosági igazsággal, hiszen

URANIA

A megcsönkített

Boris Karloff és Lugosi Béla első együttes grandguignol filmje.

**a megmaradt kisebbség tisztviselőik érdekeik végső
szolgálatában elsőrendű és végtelenül olcsó szakmunkát
szolgáltatnak.**

Szociálisan végzetessé lehet, ha különösen az alacsonyabb fizetési fokozatokban munkálkodó tisztviselőkre borítja rá a vizes lepedőt, mert ezzel ezreket és ezreket taszít nyomorba, szaporítja a fogyasztásra képtelenné váló nagy tömeget és a munkanélküliség fojtogató problémáját, társadalmi szempontból még szörnyűbbé teszi.

Nemcsak a kisebb tisztviselőik érdekében, de az általános fogyasztás szolgálatában is fel kell emelnie minden tényezőnek minden lehető helyen minden tiltakozó szavát a leépítés ferde célzatai ellen.

Fent a nagyon jól dotált helyeken kell fizetéscsökkentést és leépítést eszközölni. De a kisembereket békén kell hagyni. Könnyörtelenül el kell távolítani, akiknek semmi hasznát nem látják, de a hasznos elemet csak azért, hogy hideg takarékosági rubrikákat tölthessenek be, nem szabad bántani.

Ez a réteg különben is nagyszámu. Ha ezt a nagy számot elégtelenné teszik, akkor az országban mind ijesztebben gyarapodó nyugtalan és elégtelen rétegek terjedelmét mesterségesen is megduzzasztják, az állam belső veszedelmeit szaporítják.

Ma nem politikusokra, hanem állambölcsekre és igazi államférfiakra van szükség. Az állambölcselet és államférfiság józan megfontolást, szociális igazságosságot, a lassu, alapos, gondos kezelést sugalmazza.

— A nagy érdeklődésre való tekintettel Dr. Ungárné Éggy Ghyssa június hó 5-én, vasárnap teljesen azonos műsossal megismétli nagyszerű előadását, melyen a szebbnél-szebb tehetséges kisebb-nagyobb növendékek újra bemutatják bravuros tánc- és tornamutatványaikat.

— Az Ország-Világ kiadóhivatalának sikerült megállapodást kötnie Erdész mérnök bucureştii irodájával, mely a maga nemében a legmegbízhatóbb és legkeresettebb ilyen-mű vállalkozása országunknak. Megállapodásunk értelmében közelesen rendkívül előnyös üdülő és luxusutazásokat nyújthatunk előfizetőinknek megkülönböztetett figyelemképpen azért a ragaszkodásért, amelyet több, mint negyedszázad óta élvezünk. Ezt a megingathatatlan hűséges kapcsolatot igyekszünk még jobban megerősíteni az Erdész mérnök utazási irodájával kötött megállapodásunkkal és hiszszük, hogy ezzel mindazoknak igaz örömet szerzünk, akiknek szántuk: lapunk barátainak. Lapunk legközelebbi számában már közölni fogjuk utazási programjainkat.

— Váratlanul érte Cucu Vasile dr. városi főorvost állása alól való felmentése. Különösen köztisztviselői körökben élénk érdeklődést keltett a menesztés hire, mert állítólag holmi bajok mutatkoznak a nyugdíjjogosultság körül is.

Igazi sikerei csak a bűnös vakmerűségnek vannak

Nehéz hozzányulni Ie nem zárt kérdésekhez, legalább is a hatósági eljárás szempontjából el nem döntött dologhoz. Vizsgálatok, sőt letartóztatások után is lehetséges, hogy hivatalos utra terelt, sőt bűnügynek minősített bonyodalma retorzió alkalmazása nélkül fejeződik be és fogságba jutott emberek ártatlansága kiderül. Viszont az ellenkező kimenetel is elkövetkezik, habár a kialakult gyakorlatunk tapasztalatai szerint az ilyesmi nem nagyon valószínű. A nagy dérral-durrall, alantás vádaskodásokra megindított vizsgálatok és bűnügyi nyomozatok

legtöbbször eredménytelenül végződtek.

De — sohasem lehet tudni, az ördög nem mindég alszik.

Az adóeltitkolás, fiktív könyvvezetés kétségtelenül bűn, de a mai helyzet által nagyon enyhült bűn, mert az ilyesmi Gang und Gebe, általánosan elterjedt, sőt azt mondhatjuk: uralkodó bűn és az ellenkezője magánemberek-nél is, vállalatoknál is csak szórványos kivétel.

A felelősség az ilyesmiért végső elemezésében már nem is az egyest, talán nem is a társadalmat, még az államot sem terheli, hanem valamennyit együttvéve, amit így fejezhetnénk ki, a kényszerű és elodázhatalan helyzetet.

A meztelen valóságnak a szemébe kellene nézni, ha már régóta úgy is nem néznénk a szemébe. Minden cifra megfogalmazás nélkül egyszerűen ez a csupasz valóság. Az adómorál eltűnt a cselekvő részéről is. Az állam sokáig tűrte, sőt elősegítette az adómorál pusztulását, így a szenvedő fél érthetően most is kiaknázza a helyzetet. Az adóeltitkolás általános volt és ha kitudódott, egy kis áldozattal nagyobb baj nélkül lehetett megszűni.

Különben is becsületes adóvallomás nem létezik, az adófizetés alól is mindenki igyekszik kibujni, az állam legmagasabb polcain ülő személyiségeket is beleértve.

Most az állam hirtelen meg akar változtatni ezen a dolgon, nem az általános morál megjavításával és a reá való rendszeres neveléssel, hanem gyorsan a legkegyetlenebb megtorlás formájában, igénybe veszi a denunciaciót nem éppen erkölcsös formáját és a feljelentés megjutalmazásának nem éppen ideális eszközeit. De másként is rombolja az adómorál talapzatát. A halálos gazdasági válságban elbirhatatlan mér-

CORSO

T O V A R I S

Chauls Boyer, Claudette Colbert.

Figyelem! Helyjegyt őrizze meg, mert azzal résztvesz az L. T. Piver parfümeria nyereményhuzásán.

tékben követeli meg az adóárfizetést s ezt a legkönnyértelmebb eszközökkel hajtja be s ugyszinte természetesen maga tenyészti ki a beteg társadalom nézőszervéül az adóeltitkolást, a hamis könyvekkel való operálást. Lehet, hogy ez tulzás, de nem egészen alaptalan tulzás, amit mondani fogunk:

a nyílt elszámolásra kötelezett kereső elemek tönkremennének kivétel nélkül, ha igazán becsületbeli kérdésé tennék az eszményi adómorált.

Az egyes és az állam egyenesen amoralitását fokozza a társadalom inmorális életbölcselete is. Minden kalanddá vált. Minden bizonytalan. Sehol szilárd talapzat, minden csak konjunktura.

Igazi sikerei csak a bűnös vakmerőségnek vannak.

Az egyes és az állam hazardirozását magától értetődőnek tartják és így a társadalom még kiskörü erkölcsi ellenállása is ugyszólván lehetlenné vált. A nagy mocsárban gyökeröző társadalmi romlásban a pénz még nagyobb szerephez jutott, mint valaha és mert minden jövedelem gazdasági és erkölcsi kockázat eredménye, mert sohasem lehet tudni, meddig tart egy általános, vagy részleges konjunktura, ezt a bizonytalan pénzt és ezt az ingadozó jövedelmet mindenáron, minden eszközzel, minden kockázat bedobásával igyekeznek a legnagyobb mértékben megkaparintani, az egyes problémátikussá vált becsületének, az állam lelketlenné vált adópolitikájával, a társadalom megkopasztott erkölcsével való teljes leszámolás útján.

Ezt a pénzt hajszolja az egyes és az állam, ezt a pénzt hajszolja minden denunciáns, ezt szolgálja ki a szerencsétlen könyvelő, ennek rabszolgája az irigyelt elnökigazgató és a jövedelem után való örült futkosásban egyik sem vetheti a másik szemére az eszközök szennye a voltát, hiszen mindegyik letért a régi egyenes utról, mindenki: egyes, társadalom, állam egyaránt s hivatalos ember denunciáns, magánszemély és vállalat között legfeljebb árnyalati különbségek vannak, a sikert pedig az egyik oldalon csak a hatalom, a másik oldalon csak a szerencse dönti el, nem pedig az erkölcs uralma.

A felelősség kizárólagosságát vagy fokozatosságát nem tud-

Ing. George Sincal „Electrotechnica Română” címen villanszerelési cikkeből lerakatot létesített a Str. General Grigorescu 5 szám alatt. Ez a teljesen modern alapon felszerelt és megszervezett vállalat kétségtelenül hiányzott városunkban, mert ezentul sem a közintézményeknek, sem a kereskedőknek nem kell szükségleteiket direkt külföldről beszerezniök. Tudjuk jól, hogy az ilyen megrendelések mennyi vesződésséggel, fáradozással és kockázattal járnak, tehát bizonyos, hogy mindenki rokonszenvesen fogadja Sincal mérnök vállalkozásának elgondolásait.

duk ma már eldönteni. Ha így tesszük fel a kérdést: **bűnös-e az egyes, mert élni akar, bűnös-e a társadalom, mert szükség van anyagiakra, bűnös-e az állam, amikor kötelezettségei megnöttek, bűnös-e egyedül és kizárólag, akkor azt kell válaszolnunk: nem bűnös.** Ha pedig bármelyiket kivesszük a nagy logikai összefüggésből s csak önmagában a magas törvények szerint nézzük, akkor megint azt kell mondanunk: hogy **igenis bűnös.** Az eredmény ugyanaz, ha más lát, így tesszük fel a kérdést: **ártatlan-e vagy nem ártatlan?** A nóta vége mindenképen az, hogy nem úgy van, mint ahogy kellene lenni és egyelőre nem is lehet másként, mint ahogy van. Most mindenki más, mint aminőnek lenni kellene. Hiszen az egyestől az államig, mindenkinek élni és cselekedni kell és egyik sem tud úgy élni és úgy cselekedni, ahogyan kellene, ezért érthető, úgy cselekszik, ahogy éppen lehet.

Persze azt lehet válaszolni erre, hogy ez a magyarázat is tökéletesen erkölcstelen, hogy nihilizmus, amit mondunk. Csakugyan erkölcstelen és csakugyan nihilizmus. Nem más, mint a kor szótárával való beszéd, a kor instrumentálásához alkalmazott szöveg. Nem szégyenkezünk és nem meglepetődzünk. Még arra sem hivatkozunk, hogy milliók vannak, akiknek nincs alkalmuk adóbűnöket elkövetni, egyszerűen, mert az állam nem vet ki reájuk adókat, ha kivetné, nem tudná behajtani. De ez is bűn és ez is erkölcstelenség, mert az erény igazi uralma idején nem volna szabad embernek lenni, aki a létminimum szégyene alatt áll. Nem dicsérjük a bűnt, se az egyes, se az állam bűnét. Csak magyarázunk. Arról sem beszélünk, mit kellene tenni. Pedig nagyon jól tudjuk, hogy mi a tenni való: mindent megváltoztatni az egyestől az államig, az erkölcs, az igazság, a jog és okosság eszközével. Ma azonban egyik sincs meg, és ha nincsen meg, nem lehet csodálkozni a bűnök uralmán, nem lehet csodálkozni, hogy a kisebb szervezetet üldözi az állam és viszont ami az állam alatt van, nem tiszteli az állam tekintélyét. Vissza kellene térni oda, ahonnét a romlás kilépett, de ezt a barlangot is átépíteni, hogy a belőle kilépett bűn éhenhaljon, de viszont a bűnök új nemzedéke sokáig el ne hagyhassa bölcsőjét. Kezdeni pedig nem denunciacióval, nem hitetvesztett vizsgálatokkal, nem kegyetlen büntetésekkel, hanem teremtő nagy állam és társadalmi munkával.

— **Egyelőre** még nem tudunk hozzászólni a Select porraiból feltámadni készülő Scala-mozíhoz. Olvasóinktól egy kis türelmet kérünk, amíg beszerezzük információinkat.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha **laptársaink** átvesszik eredeti cikkeinket, de csakis **lapunk** vagy **cikkirőink** megnevezésével.

Olvashatatlanok a postai feladóvevények

(Arad.) Az emberek a postai ajánlott díjszabást szívesen fizetik, mert fontos közleményeik biztos elvitele és kikézbésítéséről írásbeli dokumentumot kapnak a felvevő hivataltól a feladás időpontját feltüntető pecséttel és a felvevő hivatal tisztviselőjének aláírásával. Rossz magyarsággal vevénynek nevezik ezt a kis papirošt, amely sokszor igen fontos hivatalos okmány erejével bír.

Akárhányszor megtörténik, hogy nagyjelentőségű és fontos anyagi természetű peres ügyekben döntő bizonyíték a postai feladó-vevény, akár pénzküldeményről, akár ajánlott levélről vagy egyéb postai küldeményről van szó.

De akárhányszor megesett az is, hogy bonyolult perekben a postai vevény **nem** bír bizonyító erővel nem pedig azért, mert

a rajta levő adatok olvashatatlanok, a postai dátumbélyegző számai pedig elmosódottak voltak.

És most elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amiért ezt az egész dolgot szóvátesszük.

Számtalan panasz érkezett be hozzánk ügyvédektől, magánfelektől és bélyeggyűjtőktől a postai vevények perbeli értéktelensége miatt,

ami a mindenkori postai tisztviselők hibájául tudható be. Megszoktuk, hogy a postahivatalban az ablak mögött mogorva hölgy ül, aki udvariasan éppen nem mondható hangon szokott érintkezni a felekkel. Ezt még el lehetne birni, hiszen a közönség nem udvariasságot tanulni szokott a postára menni, hanem azért, hogy pénzt, ajánlott-levelet, táviratot, csomagot adjon fel megfelelő bérmentesítés után. Hogy a pénzt, levelet, táviratot, csomagot valóban feladta valaki, azt a posta köteles a feladó-vevényel igazolni.

A közönség elvárja tehát, hogy a postai tisztviselő olvashatóan töltsé ki az apró szelvényt és úgy nyomja rá az igen fontos postai bélyegzőt, hogy ennek adatai el ne mosódjanak.

Felhívjuk erre az aradi postafőnökség vezetőjét, akiről köz tudomásu, hogy nagy megértéssel hallgatja meg a közönség jogos panaszait és a maga hatáskörében igyekszik azokat orvosolni. Ez pedig jogos panasz, amely gyors orvoslásra szorul.

Legelegánsabb öltönyök jutányos áron

Székely László

uriszabónál, Str. Eminescu 28.

A turini remete

LEVELE A FELLÁNGOLÓ ANTISZEMITIZMUS VIHARABAN. — A VEZÉR ÜZENETE PARTJÁHOZ 1882 OKTÓBER 11-ÉN.

„A dolognak két oldala van: egyik a középkor sötétségének hagyománya: a zsidógyűlölet, a másik bizonyos közgazdasági és társadalmi bajok, amelyek amannak tápul is szolgálnak és felélesztésére fel is használtatnak. Nem tanácsos ignorálni azt, hogy Istóczy et Co. uraknak sohasem sikerült volna a németektől importált agitációkkal oly izgalmat kelteni, ha azok a közgazdasági és társadalmi bajok a tömegeket fogékonyra nem teszik az izgalomra. A nép érzi a nyomort, de nem tud számot adni „malaisere“ spekulálva a középkori zsidógyűlölet elő áll és azt mondja:

te szegény nyomorgó nép, megmondom én neked, hogy mi a te nyomorod oka, a zsidó. S természetes ez a visszhang két: „Üssük a zsidót!“ A dolog így áll, a gyakorlatias politikának nem szabad ezt ignorálni. Hát mi az Önök pártjának hivatása.

Határozottan állást foglalni a jogegyenlőség sérthetlensége mellett a faj, nyelv és valláskülönbség nélkül az ország polgárai között. Nemzetiségi és közgazdasági tekinteteket tanácsolhatják és tanácsolják is, hogy Magyarország ne tartsa ki kapuit semmi jött-ment söpredéknek. De hogy azok közül, kiket demokratikus iránynak hódoló igazság az ország polgárai közé sorozott csak egy teremtetett léleknek is jogegyenlősége megcsonkíthatassék, azt a függetlenségi párt meg nem engedheti.

Hivatása minden eréllyel rajta lenni, hogy a zsidóság a magyar nemzetbe beolvadjon, vele asszimilálódjon, ezért küzdeni a törvényhozásba (polgári házasság) és valósitása körül tettei példájával előljárni tartozik.

Ha azt megteszi autoritással, melyet a haza érdekeit szíven viselő igazi szabadelvűség nyújt, megkövetelheti a párt a zsidóktól, hogy ők is lássanak hozzá ezen antideluvánus szagu választó falak ledöntéséhez, amelyek őket a áeresztyén polgártársaikkal az egy nemzetség összeforrában akadályozzák és az asszimilációt maguk részéről is buzgón előmozditják és kivetkőzve a felekezeti szűkkeblű kötelelékeiből, maguk legyenek legsujtóbb ostorai azoknak, akik a saját felekezetiükbeliek közül azt az erőforrást nehezíteni törekszenek.

Önök ott vannak helyszínen, nem csak az erők körvonalai látják, hanem a fákat is, hát Önök jobban tudhatják, mint én, hogy hol szorít a csizma legérzékenyebben. Lássunk munkájukhoz a közgazdasági és szociális bajok elhárításá-

nak terén, ha életet akarunk biztosítani pártunknak, terel-
jék praktikus célra a nemzet figyelmét és

**ne nézzék összetett kézzel tétlenül, miként uszítottak
lett, hogy a XX. század magyarját a középkorba akarja
bele a közérzet a „zsidókerítésbe“, melynek amel-
viisszalökni, még az a nevelés hibája is megvan, hogy
nincs abszolút semmi rosszabb célja — kivéve a gyü-
lölködésbe kéljéget**

és hozzá még azt is külföldi mintára. Ellenben az a nagy ve-
szélye is megvan, hogy az öt vagy hatszázezer zsidópolgár
egy-től-egyig a hatalom szárnya alá kergesse.

Kossuth.“

Adminisztrációs zavarok az automata-központban

(Arad.) Amikor az automata telefonközpont megkezde-
te működését, fellélegzett a közönség. Végre megszűnnek a
mizériák, vége a sok bosszankodásnak — gondolták az elő-
fizetők.

Bizonyos, hogy sok kellemetlenségtől szabadult meg a
közönség, nem kell fél óráig várni a központ jelentkezésé-
re, nem kell bosszankodni, hogy a legfontosabb beszélgetés
kellős közepén a központ egyszerűen szétkapcsolja a beszél-
getőket.

**Az automata-telefon áldásnak bizonyulna, ha az admi-
nisztrációt is automata-gépek intéznék és nem emberek.**

Sajnos, az automata-adminisztrációt még nem találták
fel és éppen ezért új bosszankodási alkalmak várnak a te-
lefon-előfizetőkre, különösen azokra, akik interurbán-állo-
másokkal szoktak beszélni. Ezekről az interurbán-beszélge-
tésekről a központ adminisztrációs osztálya értesítést szo-
kott kikézbésíteni az előfizetőknek. Ebben az értesítésben
pontosan fel van tüntetve, hogy mely napon és mely napszak-
ban folyt le az interurbán-beszélgetés, hány percig tartott
és mennyi beszélgetési díj fizetendő. Csak éppen a legfon-
tosabb hiányzik az értesítésből: hogy

melyek voltak az interurbán-állomások.

Pedig az előfizetők joggal elvárják a telefon-ügyigazgatás-
tól, hogy erről is pontos kimutatást adjon, mert csak így
tudja ellenőrizni az adatok helyességét. Ez nem jelent bizal-
matlanságot a telefon-társaság irányában, de a rend és pon-
tosság megköveteli a felhívott interurbán-állomások felszo-
rolását is, hiszen a vidékkel sokat beszélő előfizető nem em-
lékszik vissza pontosan minden beszélgetésre és különben is
elvárja, hogy a pénzéért a legpontosabban kiszolgálják. Vo-
natkozik ez a nyugták pontos és olvasható kiállítására is.
Ezen a téren is sok a panasz.

A magyar miniszterelnökhöz!

Az antijudaizmus bicálata

SZABÓ DEZSŐ KÉT TANULMÁNYA, AMELYET HAT HÉT ALATT SZÁZEZREK OLVASTAK MAGYARORSZAGON.

Kétségtelen, hogy a magyar irodalomnak Szabó Dezső gigantikus tehetsége. „Az elsodort falu” és a „Segítség” írja, ha lesz még egyszer elfogulatlan és izig-vérig magyar irodalomtörténet, abban ugy szerepel majd, mint aki

Ady Endre mellett a legtragikusabb magyar korszak prófétai erejű írója volt.

Ezt tudja és érzi mindenki, a határokon innen és határokon túl élő magyar értelmiségi körben. Szabó Dezső halálos elcsései éppen ugy, mint rajongó hivei.

Talán 1867 óta nem állott a magyar lét vagy nemlét kérdése oly dermesztő meztelenségben a belföld és a külföld előtt, mint napjainkban.

Ilyenkor vár nemzetmentő, közvéleményt formáló, irányító mutató hivatás az igazi íróra! Ez a nemzet sorsával való összeforrás adta a nemzetnek válságos időkben, a maihoz hasonló időkben Kölcseyt, Kazinczyt, Petőfit, Vörösmartyt, Adyt. A mai magyar irodalom inkább sítlusművészetet, kitűnő szórakoztatókat termelt, mint prófétákat,

akiknek Istentől adott lángesze arra szolgál, hogy a nemzetet felvilágosítsák, felrazzák és csatasorba állítsák, az elvitathatatlanul igaz magyar ügy, a nemzet fennmaradásának, megmentésének érdekében.

A jövő történetírójára vár a feladat, hogy megállapítsa a boldogabb utókor számára, hogy prófétai elhivatottság, törhetetlen magyar hit és sirig tartó hűség a magyar faj elhivatása iránt

egyedül Szabó Dezsőben lángolt fel a legsötétebb és legvigasztalanabb magyar időkben.

Egy évtizede Szabó Dezső az

önkéntes emigráció keserű sorsát vállalja.

A legjobb magyarok véleménye is megoszolhat a tekintetben, hogy Szabó Dezső hullámos pályafutása során nem produkált-e olyan saltó-mortalékat, amelyek következményeként a közönség szeretete és érdeklődése nem ritkán elfordult az írótól. Az igazi költő lelkiállapotának hű tükrét műveiből láthatjuk! Szabó Dezső olykor kétségbeejtően végzetesnek látta nemzetének és fájának jövőjét, gyakran tulzásokra ragadtatta magát, amiket aztán valósággal kannibáli kegyetlenséggel használtak ki ellene. A lángésznek azonban elementáris hatása van. Földöntuli erő a zsenialitás. Épp olyan meddő munka elnémitani, mint a nap sugárzásának

látat emelni azzal, hogy befalazzuk az ablakokat. Szabó Dezsőt desperált, és tényleg méltán általános megrökönyödést keltő néhány cikke miatt kiszorították úgy a jobboldali, mint baloldali sajtóorgánumból,

bár publicisztikai erejéhez és hatásához egyetlen mai mai közíró nem mérhető.

De egyéniségének vonzóerejéhez sem! A kiadók, akik soha olyan tömeg irodalmi próbálkozást nem zuditottak a magyar ugarra, mint az utóbbi években, messze elkerülik Szabó Dezső kopott, szegényes íróasztalát. Egy mesterséges felháborodás, amelyet alapjában a vele ádáz harcban álló igen messze elágazó összeköttetésű, ugyszólván mindenütt jelenlévő idegen szolidaritás fütött, kiütötte a kezéből a magyar író kenyérkeresetének számos tisztos eszközét. És ime, ez az expropriált Szabó Dezső, akit már elkerültek mindazok, akik közéleti, tudományos, írói vagy újságírói pályán egyenesbe jutottak, a maga szűkös kis területén, amelyet saját kiadásában megjelenő, havonta kiadott füzetei jelentenek, két tanulmányával újra magasan lengő zászlóvá és valóban magyar zászlává, lelkiismereteket felrázó élménnyé, országra szóló programmá nőtt az igazi nemzeti társadalom lelkében, aminek cáfolhatatlan bizonyossága, hogy

füzeteit kézzől-kézre adják Budapesten és a vidéken, egyszerre újra százezres olvasóközönsége van és ezekben a zür-zavaros, fenékgig romlottnak látszó magyar világban, hősi tanításai csodálatosan termékeny talajra találnak!

Mi ennek a titka? Természetesen elsősorban az író magyar hitvallása, természetesen a zseni megfejthetetlen és kirürkészhetetlen ösereje, természetesen mondanivalójának és érvelésének lenyűgöző szuggesztivitása, de mindezek mellett a bátorsága, helytállása, elhafározottsága. Ez utóbbit az író így magyarázza:

„A bátorság akkor jelenti a legsúlyosabb elvállalást: mikor az ucca ordító felelőtlenei s a hatalom részéről jövő veszélyek és fenyegetések azonosak. Mikor a felszínre rázott kloáka tömegek gerjedelmei titkos hatalmak céljait szolgálják és törvénybe ütközöl, ha a törvény uralmát akarod. És jogrend ellen bünözőnek bélyegeznek, ha jogrendért küzdesz: mely jog és rend.

Ilyenkor a legsúlyosabban következményes a bátorság, tehát: elkerülhetetlen köteletség. Aki másokat félt: nem tudni félni magáért. Van-e valakinek több félteni valója: mint egy fajtáját látó magyarnak? Van-e valakinek keményebb ökle, mint annak, aki nagyon szeret?”

Szabó Dezső így resumálja politikai ítéletét:

„Egyenlő undorodással távol minden párttól, érdekszövetségtől, cinkos összefogástól és minden világnézeti lebujtól: én is a rendben és az összefogásban lá-

tom a magyar jövőért folytatott küzdelem biztosítékát. De rendben: mely nem gyávaság, a lemondás, a defetizmus életösztönöket gyilkoló, lelkiismereteket elfojtó rendje, hanem: a céljait tudó heroikus elszántság ösztönös mozdulata s minden magyar életösztön életre, munkára, védelemre hívó egységbe szervezése. Rendben, mely a magyar öntudat, magyar szolidaritási érzés, a magyar életakarát természetes életformája, szerves akarát önálló független történelmi műhelyének, földjének védelmére, jövőjének megépítésére. De összefogásban, mely nem a magyar életérdekek állandó gyáva „kikapcsolása“, nem a magyar föld biztonságának lelkiismeretlen elhanyagolása: hanem éppen ezeknek az érdekeknek, ezeknek a jogoknak egyetemes, roppant szervezete s a magyar föld minden egységben szempontot elvető végleges megépítése az örök magyarság: a magyar parasztság életévé. Összefogásban: mely nem idegen étvágyság, idegen életakaratok állandó hódításait jelenti s a magyarság fokozatos kiszorítását életből, röldből, vagyomból, a jövő minden lehetőségéből. Hanem: a magyarság új honfoglalását: az élet és jog új rendszerét, mely a magyar földet a magyarság vért és munkáját saját életének, saját jövőjének gazdag forrásává teszi. Összefogásban, mely a magyar sors irányítását, a magyar élet stratégiai pontjait nem árulja oda idegen vér, idegen lélek, idegen érdek és életakarát ügyeseinek: hanem a magyar sorsirányítás minden gyepelőjét, a magyar élet minden őrhelyét: a temetőkön, századokon és lelkeken átfakadó magyarság legmélyebb kifejezőinek gondjaira bizza. Ó Elnök Ur, én a magyarság sorsát nem a börtön és tébolyda szököttjeivel, az emberbloákak történelembe tört ordasaival, nem az analfabéták szenvedélyeivel, nem márkákra gerjelt politikai és sajtó-gangszterekkel, nem idegen mozdítású titkos összeállások cinkos tényével, nem a beámtertség minden engedelmességre gerinctelenül riadt Vazuljaival és nem az antiszemita álarccal magyarkodó történelmi orgyilkosokkal akarom biztosítani, megépíteni. Hanem: a szellem, a gondolat, a tudás erejével, egy egységes gondolatrendszer roppant szervezésével. A magyarság tehetségben, tudásban, morálban kiütlő legjobbjaival.“

Majd később:

„Letagadhatatlan tény: hogy ma a zavarokat: az uccái verekedéseket, az uszításokat az erőszak alkalmazására, a törvény féktelen megvetéseit a jobboldal ugynevezett szélsőséges elemei követik el. Nagyon okosan, tervszerűen, trenirozottan és villanygomb megnyomásra szélsőséges elemei. Így történetelt meg, hogy

március 15-én hazaáruló gazemberek a magyar bölcső, a magyar rögök felé zuduló német Behemótot éljeneztek. Azon a március 15-ikén, mely a magyarságnak nagy, diadálnapja volt a germánizmus fölött. Ezeket az elemeket pedig kellő akarattal, a mai törvények korlátai közt bőségesen el lehet intézni. Csak komolyan meg kell mutatni nekik: hogy Magyarországon mától kezdve megszűnik konjunktura lenni a kaosz előidézése a germán hódítás számára."

Az **Antijudaizmus bírálata** című tanulmánya pedig így végződik:

"Aljas és piszkos zsoldu gazemberek igyekeznek rádermeszteni a magyar lélekre a közeli elkerülhetetlen halál rémületét. Én pedig annak a látásnak erejével, melyet az események még sohasem hazudtoltak meg: kiáltom minden magyar csira, minden magyar akarat, magyar vágy felé: sohasem állott a magyarság olyan nagy lehetőségek előtt, mint most! A magyarság igazi európai szerepe csak most kezdődik, külön történelmi műhelyének egyéni alkotása most fogja megmutatni magát önállása, függetlensége minden erejével. Két feltétele van ennek a megújulásnak: külpolitikai téren: biztosítani a magyar megmaradást, a magyar sors irányításának öncéluságát, bármely nagyhatalom, bármely imperialista éhség ellenében.

Ezt a biztosítékot a kis nemzeteknek csak a kelet-európai, a balkáni és a nyugatázsiai kis- és közép-nemzetek összefogása adhatja meg."

"A magyarság legnagyobb veszélye az álcázó kloáka-uszítások beteg progarmmja helyett egy új, minden szociális védelmében intézményesen biztosított demokgyarság egyetemét hazájához, nyelve uralmához, sarácia egyetemes rendszerével kell hozzájuttatni a maját sorsa irányításához a fejlődés, a gyarapodás feltételeihez. A szociális igazság oly rendszerével, mely apró különbántások, részlet-bosszuk helyett: az élet egyetemes rendszerével, összes feltételeivel védi meg a magyar munka egyetemét minden kizsákmányolás, minden idegen hódítás ellen. És amely a szociális igazság erejével és a kulturális fejlődés gazdag lehetőségeivel magyar nemzetté formálja az ország minden polgárát a magyar nyelv, a magyar kultúra, a szerves magyar történelmi célok érdekében."

Aki meg akar erősödni magyar öntudatában, aki hinni akar a magyarság jövőjében, olvassa el Szabó Dezső új írásait, amelyek ma a legkeresettebb olvasmányai az őrjögésből, árulásból, lelki nyavalyatörésből menekülni, gyógyulni kívánó magyar társadalomnak.

Zsaroló paciensek fenyegetik az orvostársadalmat

Eddig az operációból csak az orvos pénzelt, aki végezte. A beteg szenvedett és fizetett annak rendje és módja szerint az orvos által megállapított s ha lehet, keservesen lekudott tarrira szerint.

Ha sikerült az operáció és a beteg meggyógyult, akkor hálás volt az orvosnak, áldotta csodatevő kezét.

Ha nem sikerült az operáció, akkor tovább szenvedett tőle telhető béketűréssel, vagy megpróbálkozott már orvossal. Arra egy beteg se gondolt, legalább én nem tudok régebről egyetlen egy esetet sem, hogy a megoperált és meg nem gyógyult beteg megpróbált volna pénzt csinálni szerencsétlenségéből.

Ma egyre többen akadnak betegek, akik azon az alapon, hogy az operáció az orvos hibájából nem sikerült, hogy utána rosszabbul lettek, mint előtte voltak, a bíróság elé viszik az orvost és mennél nagyobb összegű kártérítést igyekeznek rajta bevasalni.

A műhiba-pörök úgy elszaporodtak, hogy azt kellene hinni, az orvosok a háboru óta elromoltak, vagy az orvostudomány visszaesett. Miután azonban ennek az ellenkezőjét tudjuk, sőt minduntalan olyan új fölfedezésekről és tökéletesítésekről szerzünk tudomást, melyek az orvostudományt előbbreviszik, nem lehet más gondolni, mint hogy

a páciensek romlottak el, illetőleg bennünk van a hiba.

A mai idők pszichológiájához tartozik, hogy sokkal több a pörösködés, mint azelőtt volt. Az emberek érzékenyebbek, makacsabbul ragaszkodnak valódi, vagy vélt jogaikhoz, mohóbban ragadnak meg minden megragadható eszközt minden képzelhető előnyök elérésére, mint valaha. Ez is az atmoszféra ingerültségének rovatába tartozik. De még más ok is van: az emberek itt is, ott is észrevették, hogy a bíróságot pénz-ömlesztő forrásnak is lehet tekinteni. Ez a szellem Amerikából jött. Ott már régóta szokásban vannak az olyan kártérítési, házassági ígéret megszegési és egyéb hasonló pörök, amelyeknek egyedüli jogosultsága az, hogy valaki bírósági segédlettel pénzt akar másvalakiből kifacsarni. Ezt az amerikai törvényhozás és igazságszolgáltatás bizonyos lázasságai nagyon is megkönnyítik, különösen nőknek férfiakkal szemben és számtalan esetben módot adnak a bírósági segédlettel való zsarolásra.

Caerbenhagyott hölgyek, akiknek egy pénzes férfi, talán alkoholos állapotban kissé hevesebben udvarolt a kelleténél, megcsalt, vagy megunt feleségek sokszor fantasztikusan megfejjik a férfiakat s nem csak a bíróság, hanem a sajtó is asszisztál nekik, még a közvélemény is pártjukra kél annál a furcsa lovagiasságnál fogva, amellyel az amerikai ember a nők iránt viseltetik s an-

nál a szerelmi hipokrizisnél fogva, amely az amerikai társadalomnak nem éppen rokonszenves vonása.

Mihozzánk a pörösködésnek ez a módja csak ujabban jutott el. Egy társadalmi állásnál, vagy családi helyzeténél fogva kényes helyzetben levő férfi valami kalandba bocsátkozik egy nővel, akinek rendszerint nem szokatlan dolog az ilyen kaland. Mikor aztán megunja a dolgot és szakítani akar, akkor jön a nő a pörrel: az illető ur örök szerelmet ígért, elcsábította, cserbenhagyta tönkretette férjhezmeneteli lehetőségeit stb.

A legtöbb ilyen esetben a férfi, tekintettel társadalmi, vagy családi körülményeire, hallgat és fizet, csak hogy botrány ne legyen a dologból.

Az ilyen pörök a legtöbb esetben kiegyezéssel végződnek, pörön kívül, a pörlekedőknek betömik a száját, mert akiknek van pénze, az inkább fizet valamit, csak hogy ne kelljen a pör kellemetlenségeit vállalni. Tudok eseteket, amikor husz-harmincezres ilyen zaklató követeléseket el lehetett intézni pörön kívül egy-kétezer leiel. Előnyben vannak persze az olyan pörösködők, akik szegénységi bizonyítvány alapján pörölnek, ezek ne mckockáztatnak semmit a pör indítással. Ezért nálunk a hatóságok nagyon meg is szigorították a szegénységi bizonyítványok kiadását. Ismerik jól az ilyen pöröket a szerkesztőségek, olyan becsületsértési és rágalmazási pörökből, amelyekben a fölperes abnormálisan magas magas erkölcsi kártérítést követel, meg sem sértett becsületéért. Nem egy ilyen becsületére kényes honpolgárt intéztek már el 500 vagy 1000 leiel. Elvégre kényelem szeretet is van a világon.

Az orvospörök legtöbbje is ebbe a kategóriába tartozik.

Minden operációnál, minden gyógymódnál van egy bizonyos százalék, mely nem sikerül és a legkitünőbb orvos is követhet el hibát, vagy tévedést.

Tévedhet a diagnózisban, az operáció szükségességében, vagy célszerűségében, a kivitelben. A tudományhoz épp úgy hozzátartozik a tévedés lehetősége, mint az igazság. Valóságos műhibák is történnek, hiszen az orvosok között is akadhat lelkiismeretlen vagy tudatlan, aki megérdemli a bűnhődést, — de itt nem ilyen emberekről van szó. Itt arról van szó, hogy műhibát imputálnak az orvosnak, mikor

a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen végzett gyógykezelés nem vezetett eredményre, mikor esetleges tévedése jóhiszemű és olyan természetű, hogy bármely orvos beleeshetett volna, amikor az orvostudomány csütörtököt mond a betegeknek valamely különleges testi tulajdonsága miatt.

Itt nyilvánvaló a spekuláció arra, hogy az orvosnak kényes az ügy, félti a renomméját, ha kitudódik, vagy éppen bírság elé kerül a gyógykezelés kellemetlen eredménye — tehát az elé kerül a gyógykezelés kellemetlen eredménye —

tehát az orvos inkább fizet. Ez a spekuláció néhány esetben bizonyára bevált és jól jövedelmezett.

Ma olyan nehezek a viszonyok, olyan kevés a kereseti lehetőség, hogy az emberek a sziklából is pénz szeretnének kifacsarni. Mintha a homo homini lupus állapotához közelednénk . . .

Mindenki a fedélzetre! . . .

Nagyon szívesen, örömmel hajlunk a kormányzat felé, ha munkájával kisegíti az országot mostani helyzetéből. Ezzel voltaképpen nem is a kormányt támogatjuk, hanem az országot. Az országnak van szüksége segítségre s ha ezt a kormány hozza, akkor minden jóérezésű embernek részt kell venni a munkában. De csakugyan hozza-e a kormány ezt a segítséget? Ha a terheket még magasabbra srófolják, ez segítség? . . . Akármennyire erőltetjük eszünket, el nem tudjuk képzelni, hogy ezen az uton és ilyen eszközökkel könnyebbséget lehessen elérni. Hiszen ezen az uton már jártak, sajnos nagyon sokat jártak s ezekkel az eszközökkel igen sokszor éltek. A nóta vége mindig az lett, hogy a helyzet nem javult.

Éppen ezért azt mondanánk a kormánynak, ejtse el ezeket az emelési terveket, ugysis céltalanok. Ehelyett azt ajánljuk, hogy **BC könnyítsen a terheken, a bányák jást mutatják**, hogy a közönség vásárlóképesége igen gyöngye, lehuzák a terhek. Akármilyen olcsónak látszik egy-két élelmiszer, ennek az elgyengült fogyasztónak minden drága.

Ha tehát azt akarjuk, hogy minden olcsóbb legyen, csökkenteni kell a terheket.

A terhek csökkentésével ki lehet egyenesíteni a fogyasztó gerincét s a termelő számára is lehetővé válik, hogy olcsóbban termeljen. Az élet azonnal felpezsegne, a vérkeringés gyorsabb lenne. Ebben az új, felfrissült és gyarapodó életben az állam bőségesen megtalálná azt, amire szüksége van. Ennélfogva — csökkenteni, csökkenteni kell a terheket. Próbálkozzék meg csak ezzel a kormánnyal, meglássa, nem bánja meg sem ő, sem az ország.

Azt azonban már most nyilvánvalóvá kell tenni, ha a terhek csökkentésével megteszi a magáét, minden rétegnek szintén meg kell tennie a magáét. Még gondolni se szabad, hogy egy-egy kategória kihuzhassa magát az áldozatkészégből.

Mindenkinek áldoznia kell, mert csak úgy lehet mindenki megmenteni.

Elvégre mindnyájan ezen a hajón ülünk és ha valaki a legmagasabb árbócra kuszik is fel, azért még nincs megmentve. Ha a kormány segítséget hoz, mindnyájunknak melléje kell tehát állani.

Arad, fürdőváros . . .

Klimatikus gyógyhely, iszap, homok stb. és ami fő — a Mureş. Jaj Istenem, a Mureş! A Mureş, amelyik csendesen folyik . . . Folik vagy nem folik? . . . És a Mureş vize nem olyan zavaros, mint a Tisza vize, mely nem tiszta, sőt mondhatnánk, hogy az utóbbi esetben is fórt adhatunk a Tiszák Jambor idegenünk megérkezik Aradra, a „fürdővárosba“, tul van mindenen. Tudomásul veszi, hogy a kabin kicsit zárhatatlan, viszont annál könnyebben nyitható és ugyis tessék csak nyitvahagyni, mert még kilenc ember jön ebbe a kabinba, szóval ezeken az apró dolgokon az ember tulteszi magát és áhitattal fordul a Mureş felé. Ah a Mureş! Egy blikkre konstátálható, hogy gyanusan csendes. Nem is tiszta, vagy legalább is régen hydrogénezte magát, de az nem baj, a hegyek is csak messziről kékek és a Duna maga sem olyan kék, amilyennek a walzerben festik. Nagyobb baj az, hogy a népi költészet fent említett termékei közül egy válik be teljes bizonyossággal: zavaros a Mureş vize, nem tiszta, ráhajtottam kis pejlovam, nem issza. Bolond volna, ha inná.

Az ember hát leül, bedugja a lábát és vár, majd talán kicsit leülepedik. Nem sürgős és nem kell tulkövetelőnek lenni. Az ember ül és nézi a vizet. Csodálatos egy ilyen viz. Először valami irtózatos büzt hoz magával, az ember nem tudja miért? Csak úgy? Nem. A büzön tul jön egy disznó hullája. Szegényke. Javakorabeli, kicsit korpulens disznó. A hátán ringatja magát lefelé mélabusaa. Valaki találgatja: öngyilkos lett, vagy talán büntény áldozata? A disznó eltűnik, utána ujabb büzöv következik, előkelően utazik, előtte, mögötte fullajtárok, kikiáltók: ő jön!

Egy köteg szalma következik, hiszen ez természetes, ezen nem is lehet csodálkozni. Az ember megpróbálja rekonstruálni az eseményeket: a disznót meg akarták perzselni, ő a Mureş hüs habjaiba menekült és a szalma utána.

Két fej káposzta zárja a sort. Ebben nincs semmi különös. A disznóhoz elvégre szinte hozzá tartozik a káposzta. Van, aki szereti, dehát Istenem, különcök mindég voltak.

Két szelid kis káposzta. Gondolom testvérek, ikrek lehetnek. Nagyon hasonlítanak egymáshoz. Olyan kedvesek.

Néhány cigarettavég, egy patkány következik. Ez már furcsa és zavarja a képet. Hogy jön ebbe a társaságba egy patkány? Már olyan kedves és meghitt volt az egész, akkor jön ez a buta patkány és elrontja az egészet.

Az ember szedi a sátorfáját és megy. Pedig azt mondják egy kutya következik a másoron. Talán mégis meg kellene várni, már érezni, hogy jön, mindjárt itt lesz. Eh . . . gyerünk. Pedig én például szeretem a kutyát, nagyon szeretem, de nem fürdés közben, döglötten a Mureşban. Istenem, Istenem, olyan finyás vagyok az utóbbi időben.

Beszélőfilm a piaccal. vásárlókról. apác kis tolvajokról

Ebben a cikkben sorozatos leleplezéseket fogok közölni az élelmiszerpiac keretében történő különböző kedélyes és komoly ferdeségekről. E sorokból megtudhatjuk, hogy a nagyságos asszony miért kóstolja végig az egész piacot, megtudhatjuk azt is, hogyan alakulnak a piaci kar-telek, trösztök és miképpen buknak meg. Mi az oka a gyors drágulásnak és mi az oka a hirtelen olcsóbbodásnak.

Trunk az elővásárlási tilalom átlépéséről és sok olyan hasznos dologról, amelyet figyelembe kell vennie a városnak, a közönségnek, a kofának, illetve elárúsítóknak. Megtudjuk, hogy miképpen kell védekeznünk a piaci tolvajok ellen és a tolvajok hogyan védekezzenek a közönség védekezése és a rendőrök hagyományos ébersége ellen. Miután bevezetésünkkel felkeltettük olvasóink kíváncsiságát, elkezdjük leírásunkat.

Kezdjük el szép sorjában és nem úgy, ahogyan a fenti tartalomjegyzéket elsoroltuk. Vegyük például egy pénteki hetipiacot. Ez már előző héten, szombaton este kezdődik részben Aradon, részben pedig a környékbeli községekben. Csütörtökön este a jó vidékiek kosarakba pakolják az Aradnak szánt élelmiszereket: kukoricát, babot, csirkét, tyukot és egyéb hasznos csemegét. A kosarakat nem zárják le, mert hátha bejönnek Aradról az elővásárlók és akkor nem kell a holmit becipelni a városba, hátha jönnek Ardealból, vagy a Regátból, akkor is megtakarítjuk a költséget és fáradságot.

A csirkéket, tyukokat pedig azért sem szabad elzárni, mert könnyen befulladásnak átmeneti otthonukba.

Aradon pedig azt mondja a viszontelárúsító kereskedő, vagy kofa férjének, vagy feleségének:

— **Ma csütörtök van. Feküdj le lelkem** (ez a jelző csak akkor használható, ha történetesen jó viszonyban vannak a házastársak). Tehát: **Feküdj le korán, mert holnap hajnalban fel kell kelned és kiutaznod Glogovat-ra elővásárolni.**

— **Megcsinálhatjuk azt Aradon is, kint a motoros álmásnál.**

— **Nem lehet, mert megfog az élelmiszerbiztos és akkor baj lesz.**

REUSZ műjéggvár megbízható!

TELEFON 11—41.

— Dehogyan lesz baj. És aztán nem is biztos, hogy meg-
rcs.

A vita kétféleképpen dől el. Vagy kiutazik Glogova-
ra, vagy nem. Ha kiutazik, felkeresi az árusítót és itt helyben
összevásárolja terményeinek egyrészét. Ha nem utazik, úgy
valóban megvárja a motoros állomásnál, kikerüli a biztos
figyelmét és itt vásárol. Lényeg az, hogy vásároljon, ezáltal
már megdrágította Aradon az élelmiszereket, ő is drágáb-
ban árusíthat. Ez a természetrajza annak, ha kevesebb a ki-
látal, mint a kereslet.

**A városi szabályrendelet szerint viszontelárusítóknak
tilos reggel kilenc óra előtt termelőtől vásárolni. Aki ezt a
rendeletet megszegi, annak súlyos büntetést helyez kilátás-
ba. Ezt a büntetést eddig lényegesen kevesebben kapták,
mint ahányan megérdemelték.**

Ilyen előzmények után megérkeznek az aradi piacra a
megtizedelt, de optimista korák és termelők. Hajnal van. A
keleti égboltozaton alig látható némi derengés. Az Avram
Iancu-téren és Catedralei téren azonban már intenzív élet
folyik. A termelők pakolják ki holmijukat. A rejtélyes fél-
homályban még feltűnik egy-egy elővásárló, de ezek csak
kocavadászok: elaludták a vonat érkezését, vagy lusták
voltak kimenni, mondjuk Glogova-
ra. A kofák összegyűlnek
és megkezdődik az élelmiszer
tőzsde árainak kialakítása. A
termelők és kofák egymás között megbeszélik, hogy meny-
nyiért fogják adni a paradicsomot, zöldpaprikát és a többi
élelmiszereket.

Komoly kartelt kötnek, aki megszegi, azt bojkotálják.
A közönség pedig csodálkozik, hogy milyen egyformák az
árak a piacokon.

Van a termelők és a kofák között egy arisztokrata osz-
tály. Ez a bolgár kertész. A bolgár kertészek nem állanak
szóba az egyszerű sváb termelőkkel. Ők szakszerűen dolgoz-
nak és erre rendkívül büszkék. Ők nem hajlandók kartelt
kötni, sőt nem is jönnek ki csak délelőtt nyolc-kilenc óra
tájt a piacra. De ha kijönnek, akkor jaj a kartelnek. Min-
den konyhakerti veteménynek letörlik az árát a bolgárok. A
kofák dühösesek, szidják őket, ilyenkor hizelegnek a vevők-
nek és ebből csak a vásárló közönségnek van haszna.

A Nagyságos asszony pedig kihasználja a kedvező kon-
junkturát. Vérig szekirozza a kofákat, akik türnek, mint az
angyalok. Hagyják, hogy lebecsüljék holmijukat, beletur-
káljanak a kosarakba és középkori módon megkinozzák a
baromfiakat. A Nagyságos asszony persze barátnőjével jött
ki a piacra. Fél tíz. Reggel nyolc óra óta vannak a piacon.
Megéheztek.

— Na gyerünk uzsonnázni.

A Nagyságos asszony elindul barátnőjével uzsonnázni.
Először a kenyérlárusítókhoz mennek.

— Milyen ez a kenyér? Nem nagyon keletlen?

— Tessék megkóstolni, Nagyságos asszony. Olyan mint a spongya.

A kenyérárus levág egy jókora darabot. A Nagyságos asszony megkóstolja és kijelenti, hogy mindjárt visszajön. Még két-három kenyeret meglátogatnak, összeszednek elegendőt a friss kenyérből. Következnek a tejfelárusítók.

— Jó a tejfel?

— Tessék megkóstolni.

Disznótepertő, turó, vaj kerül a friss kenyérre. A két hölgy jól meguzsonnázik. Sőt a végén, már csak a fogyókúra kedvéért is, megkivánnak egy kis savanyu káposztát.

A piacon egész igénytelen tolvajok is működnek. Nem kell nekik pénztárca, illetve ha kellene is, de az utóbbi időben ilyesmire nagyon ügyelnek.

Könnyű a terük, mert nyitott kosárral járnak a vásárlók és csak otthon veszik észre, ha hiányzik a kosárból valami. Ujabban úgy védekeznek a tolvajok ellen, hogy papírral fedik be a kosarat és ha a tolvaj lop, a papírzörgés nyomban elárulja őket. A védekezése tolvajok részéről: ezek ketten összeállnak. Az egyik lelopja a papírt. Pótolni nem lehet hamarjában, a másik az élelmiszert dözsmálja meg.

A piac a déli órákban kiürül. Szemét és zöld maradványok jelzik helyét az izgalmas, lázas és ideges piaci életnek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Falukutató

MUNKÁJAVAL FÉNYES EREDMÉNYT PRODUKÁL AZ
ARADI CONCORDIA

(Arad.) Mi városiak nem is tudtunk róla, hogy az aradi „Concordia” milyen hatalmas kulturális munkát fejtett ki Aradmegye községeiben azzal, hogy népkönyvtárakat létesített, amelyekben a falusi gazdaközönség megtalálja az őt érdeklő könyvet. Ennek a dicséretreméltó kulturális munkának az élén dr. Marsieu Jusztin volt prefektus, az aradi közéletnek ez a markáns egyénisége áll, aki felismerte az igazi célravezető falukutatás jelentőségét. Munkájában nagy segítségére volt dr. Lupaş ügyvédi kamarai titkár, aki könyvben ismertette a kulturális munka eddigi eredményét.

A falukutatás most egyébként is divatban van. És ez helyes is. Meg kell ismerni az ország legszámottevőbb osztályát, a parasztságot, amely az őserőt képviseli, amely egy agrárállam alapja. Ennek a társadalmi osztálynak bajait és kívánságait ki kell kutatni és ujabban nagy súlyt is helyeznek arra, hogy a parasztság kulturális nivóját felemeljék. Erről egyébként törvény is intézkedik, amely kimondja, hogy csak annak a községnek költségvetése hagyható jóvá, amely bizonyos összeget vett fel népkönyvtár létesítésére.

A Concordia a törvény intenciója értelmében előbb azt

kutatta ki, hogy mi érdekli a falusi gazdákat, melyek azok az ismeretkörök, amelyekben hátramaradtak és melyek azok a munkák, amelyekkel kulturális nivójukat fel lehetne emelni. A falukutatás során aztán megállapították, hogy a létesített népkönyvtárakban egyáltalán nem odavaló könyvek vannak, amelyek csupán azt a néhány tanult embert érdekli — ha ugyan érdekli —, akit életkörülményei a faluhoz kötnék. Megállapítást nyert az is, hogy a falusi gazdát érdeklő és szakismereteit kibővítő szakkönyvek alig vannak a népkönyvtárakban.

E felismerések következményeként a Concordia mezőgazdasági szakkönyveket, népszerű formában megírt egészségügyi könyveket juttatott a népkönyvtárakba.

Dicséretreméltó és követendő ez az eredményes kulturális munka, amelynek az a célja, hogy a falu kulturális színvonalát emelje, a paraszt életstandartját javítsa és egészséges, racionálisan gondolkodó parasztsztyályt termeljen ki, amelytől távoláll a pártpolitika és amely csak a hivatásában leli örömét és boldogságát.

EGY HIR, VÁLTOZTATÁS NÉLKÜL. Egyes lapok hírt adtak az itt közölt eseményről, mi azonban egyetlen betű változtatás nélkül közöljük a Bécsi lapok erről szóló híradásait:

Steckbrief gegen Felix von Habsburg.

Die Staatsanwaltschaft in Wiener-Neustadt hat heute über Antrag der Kriminalpolizei-Leitstelle Wien einen Steckbrief gegen Felix von Habsburg, den 20-jährigen Bruder Ottos von Habsburg, erlassen. Felix von Habsburg wird wegen Verbrechens des Diebstahls verfolgt.“

Ez a Habsburg az elmúlt évben lépett a bécsiúj helyi Theresianum katonai akadémia növendékei sorába. A Theresianumban a Schuschnigg-kormány rendeletéből különleges elbánásban volt része. Ez a különleges bánásmód odáig terjedt, hogy Habsburg Félix lakását pompásan rendezték be. A sistema-kormány rendeletéből a bécsi állami ingórátkarból — az egykori uralkodóház értékeinek megőrzési helyéről — több ezüst étkészletet és drága damaszt asztalnémet is rendelkezésére bocsájtottak.

Amikor március 11-én az átalakulás megtörtént, Habsburg Félix még telefonbeszélgetést folytatott Ottó fivérével, de azután nyomban el is tűnt Bécsiúj helyről és még sikerült neki idejében a határt átlépni. Most derült ki, hogy a fiatalember menekülő útjára az ezüstnémet és a damaszt asztalnémet i, amelyek egyáltalában nem az ő tulajdonát képeztek és amelyek értéke 4700 Schilling, magával vitte. Így hát most köröző levelet adtak ki Habsburg Félix ellen. Ezt a körözőlevelet a nemzetközi rendőrhatalóságoknak is megküldték.

Mi az idegesség és kik idegessek?

(Beküldött kézirat.)

(Timișoara.) A létért való évmilliók küzdelem, a természet sokféleképpen megnyilvánulásához való alkalmazkodás, a természeti elemek ellen folytatott többszázézer éves harc, szülte azokat a kiváló őseinket, akik örökségképpen hagyták azokat az értékeket, mai emberi tulajdonságainkat, ami éppen a mai kultúremler idegességében jut kifejezésre. Mert ez az örökség nem egyéb, mint a mai kultúremler agy-idegrendszeri alkata.

Az idegesség bizonyos fokig egy veleszületett sajátosság, mondhatni szükséges kelléke a kultúremlernek, éppen ezért nem is betegség, ellenkezőleg: jó és hasznos lelki adottság, mely nagy lendülettel viheti előre az egyént felfelé ívelő pályáján. Csak természetes, hogy a kultúremler ilyen vonatkozásban ideges, hiszen az életben megnyilvánult minden terve, akciója, különféle problémái, egyszóval lelki tevékenysége nem más, mint rendkívül kifinomult ideghálózatának és agyának csodálatos harmóniában megnyilvánuló produktuma. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Minél fejlettebb egy egyén lelki élete, ami nem más, mint a már említett agy és idegrendszerének tevékenysége, csak természetes, hogy annál intenzívebb lehet szellemi téren kifejtett munkássága. Ezen természetes idegesség határát persze nem lehet általánosságba meghatározni, hiszen egyénekre is csak nehezen alkalmazható, amit mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy az egyén is csak akkor veszi észre, hogy túllépte az említett természetes idegesség határát, ha már kóros jelenségekkel bővíti idegességét.

Amint a fizikai munkát végzőembert főleg külső, látható testi szervein érhetik bajok, a szellemi munkát végző egyén, az intellektuel legelsősorban idegrendszerén sérül meg. Az ilyen idegsérülések legtöbbször az egyén idegkapacitását meghaladó tevékenységekből és a mai mozgalmas, óránkénti meglepetéseket rejtő, életfolyamat járulékaiból származnak. Az idegesség előnyeivel és hátrányaival együtt a természeti törvényszerűségeken alapuló szellemi fejlődés folyamánya.

Az idegesség tehát csak egy bizonyos, minden egyénnél külön meghatározott fokon túli betegség, de

Dürkop, BSV, Derby és Elit kerékpárok kaphatók, kedvező fizetési feltételek mellett

K O C H

Strada Eminescu 2. szám alatt.

a kóros jellegű idegességről bátran állithatom, hogy a huszadik század legelterjedtebb, lelki infekciók útján terjedő legborzasztóbb járványa, mely százával tarolja áldozatait, leginkább a szellemi munkások osztályából. Világos bizonyítékai ennek a tulsufolt kórházak és az öngyíkosok számának ijesztő arányai.

Az idegsejtekből álló „lélek szervek“ vizsgálata sokáig alárendelt szerepet játszott az orvostudományban. Most azonban már sokan behatoltak ezen kényesnek látszó területre és kiderült, hogy az emberi agyidegrendszer a maga tizmilliárdnyi idegsejtjével és bonyolult utvesztőivel szinte kifürkészhetetlen, de mindenesetre oly fontos területét képezi az orvostudományi kutatásoknak, hogy emberöltők munkája szükséges az eddig elmulasztottak pótlására.

Még tíz évtizeddel ezelőtt azt sem tudták, hogy az ember egyénisége, jelleme, különféle lelki adottsága, gondolatvilága, intelligenciája, különféle értelmi megnyilvánulása agyidegrendszere fejlettségétől és idegeinek egészségi állapotától függ. Ezen tényezők döntő fontossággal bírnak faji, családi és egyéni vonatkozásban. Ezek szabják meg az egyén szellemi életét, tehát bizonyos mértékben sorsát is.

A kultúrtársadalom boldogulása végeredményben attól függ, hogy mennyiben sikerül legyőznie a kóros idegességet.

Az „idegesség“ elnevezése tulajdonképpen csak egy nagy általánosságban elterjedt népies és laikus kifejezés, tehát nem orvosi kifejezés, mert a szakorvos minden egyénnél más és más diagnózist talál, melynek mindmennyi orvosi elnevezése van, de mégis az „idegesség“ gyűjtőfogalma alá tartozik.

Stohmayer tanár szerint

nem lehet pontos határvonalat húzni az épeszü és elmebeteg között.

Ha ez így van, akkor nem lehetne megállapítani a határvonalat az ugynevezett normál ideges és a betegesen ideges ember között sem.

Tény az, hogy a mai világban egyetlen olyan ember sincs, aki ne volna időnként fokozottabban ideges.

Régebben az a nevetségesen gyerekes nézet uralkodott, hogy az idegesség nem egyéb, mint boszorkányság, ördögi megszállottság. Később, de még ma is, az orvostudomány előrehaladottságának korszakában, igen sok orvos a betegben nem találván semmiféle szervi bajt, egyszerűen magaslati üdülőtelepre küldi betegét azzal a meggyőződéssel, hogy

Pyjamák, ágyneműek, női és férfi fehérneműek legszébb kivitelben, legolcsóbban

K O Z S I N E K N É
fehérnemű varrodájában készülnek. **ARAD, Strada**
Brancovici No. 1.

majd a környezet változás eltereli a beteg figyelmét „beképzelt“ bajáról. Sok orvos megfélekedzik, hogy a **hypochondernek** deklarált beteg agyát és idegeit is elviszi magával az üdülőtelepre és így nem sokat használ a környezetváltozás.

Az orvostársadalom még nem ébredt eléggé tudatára, hogy a mai emberiséget csakis idegességén keresztül lehet meggyógyítani.

Bármennyire furcsán hangzik, kétségtelen, hogy a régi, meglehetősen homályos okkultizmusból leszűrődött természetudományos hipnotizmusból született meg a modern nyugati gyógyászat pszichoterápiája.

A hipnózis elnevezést először James **Braid** kiváló angol bányorvos használta. Ő volt az első, aki rájött arra, hogy a hipnózis állapot előidézésére sem tulvilági erőkre, sem **Paracelsus** által felállított, ugynevezett égi delejre, sem pedig állati vagy emberi delejre sincs szükség, ahogy azt **Mesmer** tanította, hanem elegendő a szemek merev rögzítése, fixálása, vagy ahogyan **Braid** mondta, a lelki szemek kifárasztása. **Braid**, aki sebészorvos volt, a hipnózt érzéstelenítésre használta fel, mert akkor még nem ismerte az orvostudomány a mai narkotizáló szereket. **Braid** után még több orvos kísérletezett a hipnózis gyakorlati alkalmazásával, de a hivatalos orvostudomány és társadalom mereven elzárkózott az ilyen ujitások elől, míg azután nagysokára megnyíltak a klinika kapui is a hipnózis előtt és a hipnózis gyógyeljárás végleg bevonult a klinikák, kórházak és egyetem falai közé. **Bernheim** iskolája megtisztította a hipnotizmust az okkultizmus misztikájától a sarlatánok és szemfényvesztők büvészkedéseitől.

Bátran állithatom, hogy a modern ideggyógyászat legradikálisabb eszköze a hipnózis gyógy mód. Ezen állításmat nemcsak sok világhírű ideggyógyász, hanem az a mintegy huszonkétezer idegbeteg is igazolja, akiket a háboru befejezése óta sikeresen kezeltem.

De tovább megyek. Bár a súlyos szervi betegek lelki-gyógy módját magam is tagadtam, nem térhettem ki igen sokszor gyomorvérzések, lábszárfekélyek, rák, bénaság áldozatainak könyörgései elől, hogy legalább fájdalmukat, két-ségbeesésüket csillapítsam.

Csak az, aki a hipnotizmus és a szuggesztió nagy méreteket felölelő perspektíváit ismeri, foghatja fel teljesen a lélek hatalmát. Ez ismeretekre épített önfegyelmzés művésze nyujthat erőt és támaszt az ideges ember örökön és talán örökké tartó harcához a boldogsáért.

Irógépek eladása, számológépek, töltőtollak javítása.

Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

M. SZEGFÜ

ARAD, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Hogyan védekezzünk az idegesség ellen? Ha erre a kérdésre pontos választ akarunk adni, úgy azt csak több-százoldalas kötetű könyvben tudnám megadni.

Mégis megkísérlem vázlatosan és szabatosan felelni erre a kérdésre.

Miként testünk jóléte anyagi tápszereinktől függ, úgy lelkünk fejlődése is sokszor kapcsolatban van szellemi táplálékunk mennyiségével és minőségével.

A kóros idegesség leggyakrabban a tudatosnak a tudat-alattival, az értelemnek az érzelemmel, az akaratnak az ösztönökkel és az egyéniségnek a külvilággal és ugyanakkor a jelennek a múlttal való harcaiból, összetűzéseiből fejlődik. A lelki életben az egymással össze nem férő elemek zavarják a lélek harmonikus munkáját.

A kóros méretű idegesség elsősorban idegrendszerbeli túlerzékenységi tünetekben robban ki, ezért szükség esetén segítsük elő a természet rejtélyes öngyógyító erejét. A természet az ember szövvényesen bonyolult agyidegrendszerét bölcsen és bőkezűen építette ki, melyben az idegsejtek szinte kimeríthetetlen munkaképességgel bírnak. Ezeket azonban még sem szabad tulterhelni.

Az idegileg kifáradt ember fokozottabb mértékben ideges, mert kimerítette idegsejtjeinek villamos töltését.

Védekezzünk, amennyire csak körülményeink megengedik, a következő három főirányból eredő veszélyektől: **kifáradásoktól és túleröltetésektől, úgy szellemi, mint fizikai értelemben, a hirtelen nagy izgalmaktól és a tartós tétlenségtől, az idegenergia kényszerű le nem reagálásától.**

E főbb szempontokon kívül igen fontos szellemi táplálékunk megválasztása is, mert az agyidegrendszer e táplálék tekintetében sokszor finyásabb a gyomornál.

Természetesen egyeni szempontok a mérvadók, hogy az egyén úgy minőség, mint kvantitás tekintetében minő szellemi táplálék befogadására képes.

Tartsuk távol magunkat a szélsőséges hajlamu, pesszimista világnézetű egyének társaságától és keressük a napfényes, derűs embereket! A pesszimista lelkületű emberek bár nem tehetnek róla és minden segítséget és támogatást megérdemelnek, beteg emberek és az idegélet pestis hordozói.

Megfelelő környezet, életvidám társaság, rendszeres lelki diéta hozzák meg teljes lelki egyensúlyunkat és őrzik meg a kóros idegesség elmélvülésétől. **dr. —f—**

Játszanak bizalommal a Loteria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratianu 3.

Levél a presztizs-nyaralókról

(Oradea.) Van egy barátom, akinek kitünő elmélete van a szerelemlről. Azt mondja, hogy az emberiség nagyobbik fele presztizs-szerelemben szenved. Furcsa játék, az ember kicsinyes lényének legbensejét világítja át, de annyi bizomint éppen ebbe a furcsa játékba. Igen sokan meghaltak már nyos, hogy semmibe nem tudunk annyi szenvedélyt vinni, érte. Rengeteg regényt olvastunk már e kérdésről és rengeteg drámát néztünk végig, anélkül, hogy eljuthattunk volna meztelenül járnak az emberek. Nem az ősi meztelenségben, az író jóvoltából addig a határig, amin túl már lelkileg is hanem abban a korszerű csupaszságban, ami mindent megmutat, ami az ugyneveztt civilizált ember szeretne elhagatni.

A híres bankár és hadvezér, ha nem is fizet, sokkal nagyobb hatást tud elérni általában a nők között, mint a szegény, de ragyogó szobafestő és mázoló, aki szellemi képességben sem marad el a nagy bankár vagy a nagy hadvezér mögött — nem is beszélve lobogó ifjúságának előnyeiről, ami pedig minden ismert törvény szerint megbabonázza a női szeveket.

A híres írók és művészek, akik között csak nagyon kevés a szép ember, sőt nagyon sok közöttük a szexuálisan jelentéktelen, sőt nem ritka a visszautasító figura sem, kivétel nélkül pompásan uralkodnak a női szivek fölött. Ugyanez fordítva is áll.

Nagyon sok férfi hajlandó lánggra lobbani egy híres színdarab iránt, aki nem is szép, de érdekes, csak éppen a látcsövek megnagyították alakját. Nem is beszélve arról az állandóan érvényben levő törvényről, hogy az alacsonyabb társadalmi osztályok fiait és leányait minőség szerint úgy falják fel a felsőbb osztályok, ahogy akarják.

Nagyon sok férfi egyenesen azért tart valami híres nőt szeretőnek, mert ez társadalmi rangját növeli. Vannak azonban emberek, akik egyenesen a rang szerint választanak — akkor is, amikor szíviük ugyneveztt legbelső sugallatára hallgatnak, tehát semmiféle előítélet nem érvényesült a választásukban, csak a szív szava. Furcsa játék, találó elmélet, minden esetre előkelő fölény és nagy kritikai biztosságot ad hitvallójának és még valamit... Bizonyos értelemben az egész mai világrendet egy érdekes kuriózum szempontjából tudja olyannak láttatni, mint amilyen.

Mostanában, hogy egyre-másra hallok ismerőseim hogy mennek nyaralni és folytonosan csak a nyaralásról beszélnek, sokat gondolok erre a barátomra. Szóval, kérlek szépen, nem csak a szerelemben játszik ilyen nagy szerepet a presztizs, hanem az életnek minden területén, ahol, hogy úgy mondjam, gesztust kell mutatni — mert hiszen a szerelem-

ben is nagyjában azon van a hangsúly, hogy gesztust kell mutatni.

Most már azt is kezdem érteni, hogy miért mennek olyan észszerületlenül nyaralni az emberek. Mert a szomszéd . . . Igen, ez nem újság, de nem csak erről van szó, hanem a nyaralóhely is egy bizonyos rangot jelent. Egészen más rangfokozat az, ha valaki Gasteinbe megy, vagy a Riviérára, vagy egy földközi tengeri hajókirándulásra, mintha Lamacsra. Azért megy mindenki erején felül nyaralni, mert az is egy kis töke, amit télire fellehet használni. Egészen másképpen hiteleznek annak, aki a Riviérán nyaralt, mint annak, aki Baia-Episcopei-on. Na és egészen másképp fog állni majd az őszi kalap is azon a hölgyön, akinek a tainie az olasz napon sült le és egészen másképp beszél a boltokban és egész másképp hangsúlyoz. Nem a látszat a titka ennek, hanem presztizs hajszolása. Így keres sarzsit a civil magának.

Az egyetlen örök és megfoghatatlan nosztalgia, ott van a szerelmesek forró ajkain és ott van, amikor a hosszú és mohó csókokban egy magasabb társadalmi osztály izét keresi és ott van a turista és az üdülő magasra felfeszített keblében, amikor a természetet csodálja. A természet persze gyanutlan türi, elvégre igazán nem tudhatja, hogy a kor embere az olasz tengerpartot és az Alpok havát egy örök vallás szimbólumainak és hogy az alpesi nap zománcát egy rendes polgár úgy viseli homlokán, mint egy régi k. u. k. tábornok a vörös lámpászt a nadrágján.

A sötétben dolgozó elővásárlók

UGRATTAK BOJKOTTBA AZ ARADUL-NOUI PIACI ARUSOKAT

(Arad.) Az aradi piacon kalarábé-hegyek emelkednek, retek-dombok fehérlenek, saláta-szigetek zöldelnek. Az aradul-noui sváb termelők beszüntették sztrájkjukat és megint szorgalmasan hozzák terményeiket az aradi piacra. A fogyasztóközönség természetesen örömmel üdvözölte megszüntött termelőit egyrészt azért, mert mindenből bőven hoztak, de főként azért, mert megjelenésükkel sohasem estek az árak, amelyeket a néhány napos sztrájk alatt az aradi kofák alaposan felvertek.

Érdemes kissé behatóbban foglalkozni ezzel a sztrájkjal, amelynek mintegy az volt a látszata, mintha a falu hadat üzent volna a városnak. A város vezetősége, főként **Orezeanu** főpolgármester és **Anghelescu** alpolgármester az indokolatlan drágaság letörésére elrendelte az elővásárlási tilalmat, vagyis exportőrök reggel 9 óráig nem vásárolhatnak az aradi piacon. Mi történt erre? Az aradul-noui termelők bojkottálják az aradi piacot és harcias hangu ultimátumot küldenek át Aradra, hogy mindaddig nem hoznak élelmiszert a piacra, amíg a hatóság vissza nem vonja a részleges

elővásárlási tilalmat. A város vezetősége természetesen visszautasítja az ultimátumot és megkezdi az intézkedéseket, hogy a város közönsége ne maradjon zöld főzelékek nélkül. Erre a sváb termelők gondolkodóba estek, mert az mégis nagy csapás volna rájuk, ha elveszitenék az aradi piacot. Megszüntették tehát a bojkottot és bejöttek a piacra.

Beszéltünk egy aradul-noui sváb asszonnal, aki a következőket mondta:

— Minket az exportörök ugrattak be ebbe a dologba. Ők ugyanis így olcsóbban jutottak zöld főzelékhez. Tessék elhinni, hogy mi kistermelők, akik nem is dolgozunk a szállítókkal, nagyon sajnáltuk, hogy nem hozhattuk át a dolgainkat. Minket a nagytermelők, a nagyszájuak kényszerítették arra, hogy úgy táncoljunk, ahogy ők és a szállítók füttyölnek. De aztán rájöttünk, hogy csak mi szegény emberek fizethetünk rá a szrájokra, tehát bejöttünk megint a piacra és elhozzuk ezentul is azt, amit a kertünkben termelünk. Minket nem érdekel az elővásárlási tilalom, a mi készletünket mindig megveszik az aradiak.

Amint látható tehát, a termelősztrájk nem is volt olyan lelkes Aradul-noun, mint ahogy eleinte hitték. Mindenesetre örvedetes, hogy az aradi piac visszanyerte normális arculatát, ami egyrészt a város vezetősége érélyes állásfoglalásának és a kistermelők józan meggondolásának köszönhető.

— **Uj postabélyegek.** Bucurestiből jelentik: A postavezérgazgatóság 100.000 darab uj 7 lejes bélyeget helyezett forgalomba. Az uj, nagyalku, művészi kivitelű bélyegek baloldalán Öfelsége, II Károly király arcképe, jobboldalán Románia térképe az ország és tartományok cimerével „1918—1938” felírás, alant: „9 Mai—9 Iunie Luna Bucureștilor” van feltüntetve. A bélyeg jobbsarkában „6+1” számok az értéket mutatják.

Megnyilt a SIMAY-fürdő

Nyitva nők és férfiaknak együtt mindennap reggeltől estig. — Szezonbérlet. — Uszástanítás.

Nyugat és Kelet

között a bélyegyűjtők egyetlen igaz barátja a

Die neue Zeitung

Vétel, csere és eladási ajánlatok a világ minden részéből. Kedvező hirdetési feltételek. Filatelistáknak nélkülözhetetlen információs tudósítások. — Kérjen gratis mutatványszámot! Cim: „Die neue Zeitung”, Sibiu (Kleine Erde Nr. 3).

Bélyeggyűjtes.

A bélyegek árcának emelkedése

következett be az utóbbi évek során. Különösen nagy az érdeklődés egyes kedvelt országok kiadványai iránt és a vásárlási kedv már régen nem volt olyan élénk, mint ez év első hónapjaiban. Ezt a tényt a külföldi szaklapok is megállapítják és rámutatnak arra, hogy a postabélyegek árfolyama szignográfyszerűen követi a világpolitikai eseményeket és könnyen megtörténhetik, hogy ma még értéktelen bélyeg, holnap már a legkeresettebbek közé tartozik. Ugyaez áll természetesen fordítva is, mert a filatelisták szimpátiája irányítja a figyelmet az egyes országok postabélyegei felé és így természetesen valamely ország népszerűségének csökkentése kifejezésre jut postabélyegeinek árainál is.

Egyes lapok tulzásokra is ragadtatják magukat és úgy állítják be az áremelkedéseket, mintha Európaszerte példátlan hossz lenne egyes bélyegkiadásokban. Ezek a hangulatkeltő cikkek ártalmára vannak a komoly filateliának, mert csak megnöveli a bélyegspekulánsok számát, pedig már amugy is lépten-nyomon találkozhatunk olyanokkal, akik azelőtt nem foglalkoztak bélyeggyűjtéssel és ma a legkitartóbb bélyegvadászok vagy spekulánsok.

A postabélyeg árainak emelkedését — az általános hiedelemmel ellentétben — nem tartjuk általánosnak és azt szembetűnően csak a német birodalomban tapasztalhatjuk. A szigorú deviza rendelkezések ugyanis szinte elzárták a német piacot Európa többi országaitól. Régi bélyegeket, jó értékeket, vagy ritkaságokat nem lehet Németországba bevinni, mert megfizetésük külföldi viszonylatban nem lehetséges. Ha imitt-ámttt külföldi ujdonságok át is mennek a határon, azok mennyisége aránylag igen csekély, hiszen az ujonnan kibocsátott német bélyegeket adják érte a legtöbb esetben cserébe a német gyűjtők és kereskedők. Ezek a beviteli nehézségek természetesen nagyon befolyásolják az árakat és ez a magyarázata annak, hogy Németországban az utóbbi évek során a jó Európa bélyegek ára lassan, de állandóan emelkedett és ma már sok esetben tulzottnak is mondható. Németországban olyan nagy az érdeklődés Európa egyes országainak klasszikus bélyegei iránt, mint már régen volt. Az utóbbi időben a német filatelisták érdeklődése kiterjedt több európai ország postabélyege felé is, amit mindenesetre szerencsés körülménynek tekinthetünk. Eddig ugyanis a német gyűjtők nagy része elsősorban az ó-német államok bélyegeit gyűjtötte, ami egyoldalúságra vezetett és aminek kétségkívül nagy része van a magas árak kialakulásában. Ez a helyzet nem volt kívánatos, már csak azért sem, mert egy nap sulyos visszaesés következett volna be az eset-

leg tulhajtott árakban. Ez fenyegeti a filatelistát a német gyarmatok bélyegeinél is, amelyekben az utóbbi évek során kialakult nagy kereslettel szemben jelentkező elégtelen kínálat következtében feltűnő áremelkedések következtében feltűnő áremelkedések következtek be. Az ilyen árugrásoknak a filatelisták ne örüljenek. Az áraknak értéken felüli gyors emelkedése nemcsak a bélyegkereskedelemre, hanem a gyűjtőkre is káros. Az esetleges visszaesés legtöbbször több kárt csinál, mint amilyen előny jelentkezett az emelkedés által. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy senkinek sem áll érdekében az árakat tulságosan felemelni.

Ezért örvendetes a német szaklapoknak az a megállapítása, hogy a Németbirodalom bélyegei mellett, — melyek természetesen most is az érdeklődés központjában állanak — kiterjedt a német gyűjtők figyelmé több európai állam postabélyegekre is. Erősen vásárolják és előnyt adnak különösen Svédország, Norvégia, Dánia, Hollandia, Luxemburg, Izland, Sweiz, tehát az ugynevezett germán országok bélyegeinek. A felsorolásból kimaradt Ausztria, amely természetesen most különös népszerűségnek örvend és minden valamirevaló német gyűjtő igyekszik ennek az érdekes országának anyagával kiegészíteni gyűjteményét. A latin és szláv államok bélyegei csak másodsorban jönnek számításba. Az utóbbiak között a Balkán államokat részesítik előnyben; ugy látszik ez is politikai szimpatikiakra vezethető vissza.

A német gyűjtőket és kereskedőket erősen érdeklik ezek a kérdések és több szövegük tárgyalja a bélyegpiac jövődőlátásait. A vélemények többnyire megegyeznek abban, hogy az árak esése még abarn az esetben sem következik be, ha a deviza helyzet javulna — amire egyébként sincsen a közeljövőben kilátás — mert ha még a devizaforgalom korlátozása egy nap meg is szűnne és ismét meglenne adva a lehetőség az egész világgal kereskedni, akkor is azt tartják valószínűnek, hogy a külföldi árak fognak emelkedni és elérik majd azt a nivót, amelyen ma Németországban állanak. Feltételezik ugyanis, hogy az európai államok rossz gazdasági helyzete nyomja többé-kevésbé a bélyegek értékét és a kedvezőtlen kereseti viszonyok okozzák az alacsony értékeléseket. Normális és rendezett gazdasági helyzetben, szabad devizaforgalomnál az árak okvetlen emelkedni fognak és elérhetik azt a magasságot, mint amit Németországban elérték.

A bélyegpiac helyzete minden gyűjtő előtt igen nagy fontossággal bír. Az emelkedő irányzat mindig maga után vonja az érdeklődést és fordítva; ha az árak esnek, a vételkedv ellanyhul és sok filatelista kedvét veszelve korlátozza, majd teljesen abba hagyja a gyűjtést. Ezért fontos, hogy a bélyegek árfejlődése mentes legyen a tulásoktól és ezért ad gondot a szigorú német elzárkózás minden gyűjtőnek és ke-

reskedőnek. Tagadhatatlan, hogy a filatelisták nagy részének magatartását a német katalógusok irányítják. A német áremelkedések — amelyek kétségkívül nagy részben az elzárkózásnak tulajdoníthatók, — bizonyos mértékben izolálva maradtak és csak kisebb mértékben érvényesülnek Európa többi országaiban. A bélyegkereskedelem ezeket az ártéréseket mindig nagyobb figyelemmel kíséri, hogy kellőképpen felvértezve elkerülhesse azokat az esetleges megrázkódtatásokat, amelyek bekövetkezhetnének, ha ezek az árkülönbségek idejekorán kiegyenlíthetők nem lennének.

Löcherer Tamás.

Figyelem **1938 június 15**

Az állami osztálysorsjáték
végső nagy huzása

30 új milliomos

és 117432 más nyeremény

BCU Cluj / Central University Library Cluj

317 millió lei
értékben.

Ujitság meg sorsjegyeiket !

LOTERIA DE STAT

LOZUL DELA
COLECTURA
OFICIALA
VA ADUCE NOROC!

Arad: I. Olariu, Str. Bratianu 3.

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az

Ország-Világ

(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

---

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!

„Phönix“-nyomda

Arad

Plaşa Plevnei Nr. 2

Telefon 16-39

Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes árákért.

Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egy házi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és rendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel
a
legizlésesebb kiállításban.

Kérjen árajánlatot !